

**Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

МАТЕРІАЛИ

**звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів,
аспірантів університету за 2021 рік
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника**

4–5 квітня 2022 року

**м. Івано-Франківськ
2021**

УДК 378.4(477.86)ПНУ(082)

М34

*Рекомендовано до видання вченою радою
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»,
протокол № 5 від «041» квітня 2022 р.*

Редакційна рада: Цепенда І.Є. – голова, ректор Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», доктор політичних наук, професор; Якубів В.М. – проректор з наукової роботи, доктор економічних наук, професор; Благуш І.С. – доктор економічних наук, професор; Васильєва В.А. – доктор юридичних наук, професор; Великочий В.С. – доктор історичних наук, професор; Волощук Ю.І. – кандидат мистецтвознавства, доцент; Гасюк І.М. – доктор фізико-математичних наук, професор; Голод Р.Б. – доктор філологічних наук, професор; Заграй Л.Д. – доктор психологічних наук, професор; Кондур О.С. – доктор педагогічних наук, професор; Кугутяк М.В. – доктор історичних наук, професор; Нагорняк М.М. – доктор політичних наук, професор; Пилипів В.М. – доктор фізико-математичних наук, професор; Плекан Ю.В. – кандидат історичних наук, доцент; Случик В.М. – кандидат біологічних наук, доцент; Яців Я.М. – кандидат педагогічних наук, доцент; Яцків Н.Я. – кандидат філологічних наук, професор.

Адреса редакційної ради:

76018, Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Тел. (0342) 59-60-51

М34

Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2021 рік Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 4–5 квітня 2022 р., м. Івано-Франківськ. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2022. 275 с.

Видання містить результати наукових досліджень із проблем математики, фізики, хімії, біології, екології, лісівництва, агрохімії, економіки, історії, філософії, політології, релігієзнавства, культурології, соціології, психології, філології, педагогіки, мистецтвознавства, туризму, фізичного виховання і спорту.

Дослідження виконані в наукових лабораторіях та на кафедрах університету.

УДК 378.4(477.86)ПНУ(082)

ALTER-КОРПОРАТИВНІ ЮРИДИЧНІ ВІДНОСИН: ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ

Коструба Анатолій Володимирович,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права

1. Традиційно, під корпоративними юридичними відносинами розуміють форму індивідуально предметних суспільних відносин в підґрунті яких саморегульовано сформовані суб'єктивні права та юридичні обов'язки корпорації та її учасників (засновників) між собою в сфері її діяльності.

2. Корпорація (від лат. *corpus* – тіло) – це форма об'єднання осіб, яка виступає в обороті як єдине ціле, якісно відмінне від утворюючих його суб'єктів. Отже, фундаментальною ознакою корпорації є фактор єдності осіб, які входять до неї, формують її сутність та уособлюють її в цивільному обороті відмінно від осіб, що її складають. Вказане дає можливість відмежувати спільне майно юридичної особи від індивідуального, а також її діяльність від діяльності її учасників (засновників). Звідси висновок: корпоративний – суть є поєднаний. Корпорація – це форма поєднання капіталу або інтересів певної групи осіб, яка відображена в одному самостійному «корпусі».

Розуміння корпорації в «широкому» сенсі не є випадковим у доктрині цивільного права. На думку вчених, корпорація – це юридична особа (комерційна або некомерційна організація), що ґрунтується на принципі участі.

Характерним для корпорації є стан відносин між нею та її учасниками (засновниками), який полягає в концентрації їх приватного інтересу або капіталу навколо мети її діяльності.

Зазначимо, що корпорація це форма об'єднання приватних інтересів осіб, які можуть переслідувати мету не лише виключно матеріального змісту. Той інтерес, якого прагнуть учасники, може мати також некомерційний характер та бути скерованим на досягнення спільної для них соціально орієнтованої мети, наприклад задоволення економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів певної групи осіб. При цьому відсутність майнового інтересу учасника в діяльності юридичної особи не впливає на змістовність його участі в неї. Отже, природа корпоративних прав не змінюється залежно від матеріальної складової інтересу учасника юридичної особи. Так відсутність майнового інтересу учасника не деформує його вплив на діяльність юридичної особи та не корегує характер його участі в діяльності такої юридичної особи.

3. Варто зазначити, що наведеним розумінням корпорації категорія юридичної особи не вичерпується. Складність конструкції юридичної особи як штучного суб'єкту права (фікції) передбачає варіативність механізмів реалізації волі її «творця». В цивільному законодавстві відповідна ідея знайшла свого емпіричного втілення у частині 1 статті 83 Цивільного кодексу України, яка передбачає створення юридичних осіб у формі товариств і установ.

4. Відсутність такої моделі відносин між юридичною особою та її учасником, яка через активність корпорації в цивільному обороті забезпечує його

особистий інтерес, свідчить про наявність інтересу іншого порядку – інтересу публічного.

Публічний інтерес у діяльності юридичної особи специфікує останню (установа). Діяльність юридичної особи не зумовлюється поведінкою її учасників. У цій формулі відзначена відсутність взаємозалежності юридичної особи з її учасником (*засновником*). Дестинатором результатів діяльності такої юридичної особи виступає суспільство. Отже, її засновник не бере участі в ані в управлінні нею, ані у веденні її справ. Його активність обмежується винятково межами регламентаційного впливу під час її створення та припинення діяльності. Безпосередньо функціонування установи здійснюється автономно, саморегулятивно через відповідні інституції громадянської залученості.

В такому разі індивідуальний інтерес засновника юридичної особи відсутній. Воля «творця» зумовлена запитом від суспільства, його потребами. Ця юридична особа у своїй статутній діяльності не пов'язана з інтересами її засновника. Виникнувши за волею засновника юридична особа в подальшому втрачає активний юридичний зв'язок із ним. У цьому розкривається соціально-правова сутність такої юридичної особи як установа. Статус наведеної юридичної особи визначає розпорядчий порядок її створення.

5. Вочевидь наведені умови обумовлені специфічним характером юридичного зв'язку між установою та її засновником. Вичерпання інтересу засновника юридичної особи фактом її створення не припиняє існування такої юридичної особи, проте змінює конфігурацію відносин між ними. Такі юридичні відносини мають іншу, відміну від корпоративних юридичних відносин основу для свого розвитку.

Юридична особа виступає донором суспільного інтересу при відсутності зустрічного живлення доцільності її існування з боку реципієнтів її діяльності. Тобто відносини юридичної особи та споживачів її суспільної активності позбавлені корпоративності. Такі відносини не мають характеру закритої групи. В їх структурі переважає необмежене коло учасників, які взаємодіють безпосередньо з юридичною особою щодо її сутнісної діяльності та не кореспондують між собою.

Приватний інтерес засновника при створенні такої юридичної особи конвертується в суспільний інтерес при її подальшій діяльності.

6. Відповідно до статті 31 Закону України «Про вищу освіту» рішення про утворення державного вищого навчального закладу ухвалюється Кабінетом міністрів України. Водночас, як засновник цієї юридичної особи, останній позбувається особистого інтересу в діяльності цього закладу та його результатах. Цей інтерес мають інші особи, які й стають бенефіціарами відповідних результатів, а також суспільство в цілому, яке користується тією метою, задля досягнення якої створений навчальний заклад.

7. Наведене свідчить, що діалектика соціального зв'язку юридичної особи та її «творця» виходить за межі корпоративних юридичних відносин, які розкривають тільки їх частину в контексті реалізації приватного інтересу її учасника та не вичерпується ними.

Інший сегмент взаємин «юридична особа – творець» формують юридичні відносини, які позбавлені вже відомого нам корпоративного характеру. Це юри-

дичні відносини установи та її засновників між собою, які полягають в досягненні публічного інтересу відносно мети її діяльності.

Доцільно привернути увагу, що не зважаючи на їх природність в сфері цивільного права відповідні юридичні відносини на сьогодні не мають теоретичного розкриття та нормативного закріплення. З огляду на наведене доцільним є їх правова ідентифікація як установчих юридичних відносин, визначення інституціональності їх правової природи, дослідження варіативності змісту та проведення аналізу диференціальності їх структури, що є предметом подальших наукових розвідок і дискусій.

ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД У ЗДІЙСНЕННІ СВОЄЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФСПІЛКАМИ

Кохан Наталія Василівна,

кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри трудового,
екологічного та аграрного права

Одним з індикаторів соціальності держави, виступає результативність діяльності професійних спілок, яка спрямована на соціальний захист трудових прав працівників, забезпечення основних соціальних гарантій при проведенні ефективного соціального діалогу. Профспілки, які представляють найманих працівників, у країнах ЄС виступають реальною силою на переговорах із роботодавцем при представництві та захисті трудових прав і при визначенні умов праці. Формування впливових профспілок, спроможних ефективно захищати інтереси працівників, є невід'ємним атрибутом цивілізованої держави [1].

Проте, як показують результати опитування, проведеного Інститутом соціології НАН України, найефективнішою формою колективних дій, спрямованих на захист своїх трудових прав робітники визнають переговори працівника з адміністрацією [2] а не захист через профспілки.

З врахуванням таких обставин, у державі вже давно назріла необхідність переглянути підходи до розуміння профспілкової діяльності та підходи до формування профспілкових органів.

У відповідності Загальній декларації прав людини, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Європейській соціальній хартії (переглянуті) гарантується кожному право на свободу мирних зібрань і свободу об'єднання з іншими особами, включаючи право створювати профспілки та вступати до них для захисту своїх інтересів через місцеві, національні або міжнародні організації для захисту своїх економічних і соціальних інтересів. Разом з цим, країни зобов'язуються, що національне законодавство жодним чином не обмежуватиме цю свободу та не використовуватиметься для її обмеження [3–5].

У відповідності міжнародним соціальним стандартам та задля їх втілення, стаття 36 Конституції України закріпила право громадян на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та

Наукове електронне видання

МАТЕРІАЛИ
звітної наукової веб-конференції викладачів, докторантів,
аспірантів університету за 2021 рік
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

4–5 квітня 2022 р, м. Івано-Франківськ

Матеріали конференції видано в авторській редакції

Головний редактор *В. М. Головчак*
Літературне редагування і коректура *Л. М. Слободян*
Комп'ютерна правка, верстка *В. Д. Яремко*

Підп. до друку 10.08.2022. Формат 60x84/16.
Папір офсет. Гарнітура «Times New Roman».
Ум. друк. арк. 16,0.

Видавець
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
76018, м. Івано-Франківськ, вул. С. Бандери, 1,
тел. 75–13-08, e-mail: vdvcit@pnu.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7616 від 26.05.2022